

HB 018/14 – Kulturminnevern

Prosjektrapport

Kulturminneregistreringer på Spildra

Sannsynlige gravrester fra steinalder

Registreringer langs kulturminnestien

Tor Mikalsen

2017

Innhold

1. Innledning.....	4
2. Økonomi.....	4
3. Resultatene fra feltarbeidet.....	4
4. Om registreringene og innleggingen i Askeladden	5
Om vurderinger av lokaliteter.....	5
GIS-verktøy for innlegging i Askeladden.....	6
5. Viktige funn/feltobservasjoner	6
Grunne forsenkninger/tufter.....	6
Lichenometri «light»	7
Steinsamlinger på nakne rullesteinsterasser.....	7
Utgravd kulturminne ved Nymoen.....	8
Árahavdi.....	8
Funn av jernaldergraver(?).....	9
Nausttuft i Noaidegieddi.....	10
Grav med beinrester på Gáibenes.....	10
6. Skadede eller skjemte kulturminner.....	10
Tabell - oversikt over nye registreringer	12
Tabell - tidligere registrerte lokaliteter som er endret	12
Vedlegg - Registreringer i fulltekst.....	13

1. Innledning

Kulturminnestien på Spildra går fra veienden ved Nymoan til Skagedalen. Det er flere av kulturminnene langs denne, som ikke er registrert eller kartfestet i Askeladden. Prosjektet har gått ut på å registrere og kartfeste flest mulig av disse. Samtidig har jeg gjort kontrollregistreringer av en del registreringer som ligger inne i Askeladden. Der registreringer er dårlige, har også forbedret disse. Bakgrunnen var at det vil være en fordel for framtidig forvaltning og tilrettelegging at kulturminnene at de er skikkelig registrert.

Jeg planla å holde formelle møter med lokalbefolkninga, men endte med å ikke gjøre det. Jeg snakket med de fleste av de fastboende under feltarbeidet og både formidlet og fikk innspill på arbeidet underveis. Etter konferering med Ingvild Larsen, kom vi fram til at det nok vil være enda bedre for prosjektet og lokalbefolkninga å fokusere på å få en artikkel om feltarbeidet inn i avisa Framtid i nord.

2. Økonomi

Jeg hadde budsjettet med å bruke 116.445 kroner på prosjektet. Regnskapet viser et forbruk på litt over 118.000 kroner. Reiseutgiftene ble ca 6.000 kr lavere, og lønnsutgiftene ca 9.000 kr høyere en budsjettet. En av årsakene til endringen, var at det i tilsagnet kom krav om at jeg selv skulle legge registreringene inn i Askeladden. Dette hadde jeg ikke tatt høyde for i prosjektsøknaden. Arbeid med innlegging kan være meget tidkrevende. Se ellers vedlagt regnskap.

3. Resultatene fra feltarbeidet

Jeg registrerte 48 nye kulturminner på 21 lokaliteter. I tillegg registrerte jeg ca 15 nye kulturminner på eksisterende lokaliteter, samt la inn kartfesting på flere lokaliteter som manglet dette (se tabell bakerst). De største funngruppene på nye lokaliteter er steinsetninger/steinlegninger, hustuffer og groper. Jeg fant 15 steinsetninger, hvorav minst 4 sannsynligvis er graver og 9 groper. Av de 14 jeg regner som hustuffer er 7 noe usikre steinaldertuffer, siden de består av svært svake forsenkninger. De kan eventuelt også ha vært teltplasser. Under feltarbeidet gjorde jeg også intervjuer med Reidar Isaksen og Jan Isaksen i Dunvika. Spesielt Jan har stor kjennskap til kulturminnene og lokalhistorien.

Utover det som ble funnet og kartfestet, var det noen felt med hustuffer fra steinalder jeg gjerne skulle ha lagt inn i Askeladden, men dette måtte utgå av tidshensyn.

Av funn å trekke fram er bl.a. to mulige graver fra jernalder. Den ene med en jernbit som stikker opp i dagen. Jeg fant også en nyere nausttuff og en grav med beinreister i. Videre viste en gjennomgang av registreringen av Árahavdi at dette antakeligvis ikke er en offerplass, men kun en gravplass. Jeg fant en del «unseelige» steinsetninger som jeg mener kan tolkes som graver fra steinalder. Både i registreringer av tuffer og steinsetninger brukte jeg utbredelse av

kartlav som ekstra hjelp i dateringen.

Grop i rullesteinsstrandvoll. Det er mye kartlav på noen av steinene

4. Om registreringene og innleggingen i Askeladden

Om vurderinger av lokaliteter

Det fleste nye lokalitetene inneholder kun et kulturminne. Dette har å gjøre med at tidligere registreringer fanget opp mange kulturminner som lå samlet, mens jeg i dette prosjektet har funnet frittliggende enkelminner. I de fleste tilfellene jeg har registrert lokaliteter med mange enkeltminner, handler det om nyregistrering av tidligere lokaliteter. Slike nyregistreringer var nødvendig i tilfeller der beskrivelsene var svært mangelfulle, det ikke var orientering på enkeltminner (innen felt), og det manglet kartavmerkning. Jeg la til kartfesting på 5 lokaliteter som enten manglet dette, var avmerket helt feil eller var ufullstendig.

I noen flere tilfeller kunne jeg nok ønske å registrere hele kulturminnelokaliteter på nytt. Grunnen til det er at noen kulturminnebeskrivelser er sparsomme eller det mangler beskrivelse av enkeltminner. Flere kartfestinger virker heller ikke å være helt i tråd med enkeltminnernes plassering. På de fleste eldre lokalitetene har kun lokaliteten avmerking og ikke enkeltminnene. Jeg fant det imidlertid for tidkrevende å registrere flere lokaliteter på nytt. Så lenge de i store trekk var riktige, nøyde jeg meg med å føye til opplysninger om observerte enkeltminner innenfor kartavmerkingen.

Generelt var det ganske arbeidskrevende å vurdere de gamle registreringene opp mot det jeg

fant i felt. Vurderingene om hva jeg skulle gjøre med eksisterende lokaliteter, var spesielt krevende. I en del tilfeller skulle jeg gjerne gjort endringer i Askeladden, som ikke lar seg gjøre. Eldre registreringer, men også registreringer som jeg la inn i vår (forrige versjon av Askeladden), var låst for endringer. Resultatet er at informasjonen jeg har lagt inn har havnet under ulike faner /overskrifter. Etter en viss tid, låses også feltene i nye Askeladden for redigering og dermed kunne jeg ikke føye dem inn under en overskrift som jeg mener passer bedre.

Når det gjelder faner /overskrifter, savner jeg en for Historikk/tradisjon, når man legger inn registreringer. Man kan sannsynligvis legge det inn som egen hendelse, men det er mer tungvint. Det er utrolig mye klikking som det er allerede under innlegginger. For samiske kulturminner er jo dette feltet ofte i bruk og burde kunne tas med uten mange ekstra klikk.

Jeg slettet også fire lokaliteter som hadde mangelfulle beskrivelse, dårlig orientering og ingen kartfesting (Id 67494, Id 38557, Id 38558 og Id 38559). Alle kulturminnene jeg kunne finne i de områdene ble registrert under nye lokaliteter.

GIS-verktøy for innlegging i Askeladden

Jeg fikk som nevnt krav at alle registreringer måtte innføres i Askeladden. En av utfordringene med det er at man må ha GIS-verktøy til å lage flater/shapefiler. Jeg hadde snappet opp at nettbrett skulle kunne brukes til å lage shapefiler i felt, evt. v.h.a. ekstern GPS. Høsten 2014 kjøpte meg da et vanntett nettbrett med innebygget simkort. Jeg ville prøve det ut, men det viste seg at nettbrett ikke uten videre fungerte særlig godt for å lage flater i felt. Mens jeg arbeidet med å forbedre dette, kom jeg over programmet Qgis. Dette er et GIS-program som man kan installere fritt fra nettet.

Med Qgis var jeg i stand til å begynne å lære meg GIS hjemme. Det tok naturligvis mye tid å lære dette på egen hånd, men jeg fikk veiledning fra et par av Sametingets GIS- og Askeladden-eksperter. Etter erfaringene med dette, kom jeg til at det beste for prosjektet ville være å avmerke kulturminnene med vanlig GPS for så å føre dem inn i Askeladden v.h.a. Qgis.

5. Viktige funn/feltobservasjoner

Grunne forsenkninger/tufter

Som nevnt fant jeg en del (6) grunne forsenkninger som jeg tolker som hustufter (Id 230252 og 230261). Disse lå oppe på den nakne terrassen overfor gården Nymoen. Dette var ovale forsenkninger på 4-5 meter i diameter. De var svært lite markerte, mellom 0,1 og 0,3 m dype. Det var ikke med i tidligere registreringer. Grunnen til at jeg er sikker på at dette er kulturminner, er at det er veldig lett å se hva som er den opprinnelige terrengformen her. Den gamle strandterrassen (tapes) består av relativt små steiner og de har lagt seg helt jevnt langs den gamle stranda. Større ujevnheter finnes ikke. I tillegg ligger det også noen større flate steiner samlet ca i midten på fire av forsenkningene. Det ser helt klart ut som de er lagt der.

Disse forsenkningene er svakere enn de fleste steinaldertufter jeg kjenner til. Derfor har jeg ført det opp som et alternativt at disse kan ha vært teltboplasser. Dessverre er bevaringsforholdene på lokalitetene så dårlige at jeg frykter at det vanskelig vil la seg gjøre å dokumentere kulturminnene bedre ved utgravninger.

Lichenometri «light»

Da jeg registrerte de grunne hustuftene ble vurdering av lavvekst på steiner et tilleggsmoment. I den grad jeg så at overflaten på steiner i forsekingene var mye dekket med kartlav, tok jeg det som et indisium på at de var gamle. Jeg kunne også sammenligne med områder utenfor tuftene som burde ha vært mindre forstyrret og ha mer kartlav. Jeg har jo ingen absolutte mål på hvor fort kartlaven kan vokse, men jeg har sett mange steder at den kan dekke store flater, ja mesteparten av steiner, hvis den får ligge i fred (siden istida).

Samtidig finnes det en vesentlig innvendig og begrensning av verdien av kartlav på slike steinalderboplasser. Jeg tar det jo for gitt at den gang boplassen var i bruk, var dette området dekket med jord/torv. Jeg ser det ikke for sannsynlig at noe skulle velge å bygge en bolig i en rullesteinsterrasse. Steinene vil være dårlig feste for vegger etc. Teorien er at torv eller jord har tørket opp og erodert bort, f.eks. på et tidspunkt da terrassen ble liggende høyt og tørt. Men man kan også se at det ligger noe torv og lyng igjen i utkanten av terrassen eller nedi tufter på andre sammenlignbare steder på Spildra. På hvilken tid torva forsvant fra hver enkelt tuft/telboplass el., er altså altså en ukjent faktor.

Vurderingen av lav-vekst dukket også opp når jeg registrerte steinsetninger flere steder. Ofte lå disse på steinalderboplasser og jeg mener de kan dateres til steinalder. Jeg mener lavvekst kan brukes som et tilleggsmoment i vurderinger og dateringer, så lenge man har feilkilder i mente. Også for steinsetninger som ligger lenger ned i terrenget kan voksten av lav gi tilleggsopplysninger. Dette kan dreie seg om mulige graver fra middelalder, steingjerder etc. Jeg bruker det oftest som et tilleggsmoment i å sannsynliggjøre at kulturminnet er eldre enn 100 år.

Steinsamlinger på nakne rullesteinsterrasser

I likhet med grunne tufter, ser det ut som steinsamlinger på nakne rullesteinsterrasser ikke har vært gitt mye oppmerksomhet på Spildra (og antakelig ikke mange andre steder heller). Det at det ligger 5-7 litt større steiner samlet, uten struktur eller tilsynelatende mål og mening, fanger ikke interesse. I dette prosjektet har jeg registrert 5-6 slike. (I tillegg registrerte jeg også noen med litt flere med mindre flatere steiner.) Noen ganger er steinsamlingene tydelige, men noen ganger er det bare størrelsen eller typen stein, som viser at vi har med et kulturminne å gjøre. Som jeg tidligere var inne på har relativt små steiner lagt seg jevnt langs den gamle strandvollen. Noe av årsakene til dette er at større steiner må ha blitt fraktet opp eller ned, eller knust av bølgene, da havet stod her. Når vi så i dag finner samlinger av betydelig større steiner på rullesteinsterrasser, er det rimelig sikkert at mennesker har flyttet dem dit.

Men hvilke kulturminner har så dette vært? Her er jeg på litt rullende grunn. Min teori er likevel at dette kan ha med graver å gjøre. Jeg forestiller meg at dette kan være graver fra steinalder som er satt opp som gravhauger. De få steinene er ikke nok til å dekke den døde, men dersom det har vært tilført tilstrekkelig med jord og torv, har man hatt en gravhaug. Som jeg var inne på, kan torv eller jord har tørket opp og erodert bort senere. Tilbake er bare steinene. Sjansen for å dokumentere dette v.h.a. utgravninger er vel kanskje små. Det er m.a.o. helt klart kulturminner, men opplevelsen og kunnskapen vi kan få fra dem, er vel begrenset.

Utgravd kulturminne ved Nymoen

En av steinsamlingene på terrassen over Nymoen (Id 230261-K12), var litt spesiell. Steinsamlingen lå i et område der det vaks lyng og større steiner stakk opp av lyngen. Jeg tenkte i utgangspunktet at dette var en steinaldergrav, men pga av at flere av steinene var løse, kom jeg fram til at den kunne være mye yngre, kanskje middelalder.

Etter nærmere granskning kom jeg imidlertid fram til at kulturminnet sansynligvis har vært utgravd av Audhild Schanche i 1994-95. Det er antakeligvis grava som i hennes doktorgradsavhandling (s. 133) ble benevnt som «Under Martariidi røys 1». Det kan forklare hvorfor jeg kjente løse stein under torva. Schanche skriver at hun ikke tror det er grav, men dersom det likevel er det, må den være svært gamle. Her er jeg helt enig med Schanche og mener at det nok er en steinaldergrav.

S. E. Grydeland hadde registrert denne som en 'trekantgrav' (hva nå det måtte være) i 1992. Dateringen var satt til førreformatorisk. Den hadde da Askladden Id'en 38559 F4, men har nå fått ny Id pga. mangelfull beskrivelse og mangel på kartfesting.

Árahavdi

På lokaliteten Árahavdi (Id 68218), var den viktigste oppgaven å gjøre kartfesting av kulturminnene. Men naturligvis gjorde jeg også vanlig kontroll av registreringen. Lokaliteten er i Askeladden betegnet som et gravfelt, men som del av kulturstien betegnes det som et offersted. Lokaliteten skal iflg. beskrivelsen i Askeladden bestå av en steinsøyle, en rund steinsetting, to groper og en mindre grop. Beskrivelsen snakker også om en hule og at søylen og hula lett assosieres som fruktbarhetssymboler.

Jeg fikk kartfestet søylen, steinsettingen (som er på kanten av en grop) og de to andre gropene. Den lille gropa fant jeg ikke. I heftet «Uten fortid ingen framtid» sies det at «*stedet har åpenbart vært en offerplass. Her ligger en stor og flere små steinringer*». Det sies også at steinsøylen nok har vært en sieidi. Videre fortelles den lokale informasjonen om runkallen fra Noaidegieddi som skal ha gravd i den største av gropene. Det som er bemerkelsesverdig er at den lokale tradisjonen ikke sier noe om at dette skal være en offerplass. Muntlige tradisjoner

nevner bare mannen som grov i gropa, navnet Árahavdi og at det skal ha vært en nedgravd skatt på stedet. Det gjør det jo ikke til en offerplass. Tolkningen rundt steinsøylen og at grop(er) er offerring, må stå som tolkninger. Foreløpig kan jeg ikke se hva som støtter dem. Jeg vil anta at det som betegnes som en offerring, er en grav som har blitt plyndret. Det som kanskje kan se ut som en (halv) steinring, trenger ikke være annet enn oppkast fra grava. «Ringene» er jo overhodet ikke noe forseggjort. Steinsøylen er spesiell, og kan naturligvis ha vært en medvirkende årsak til at gravene (eller skatten) er lagt her.

Funn av jernaldergraver(?)

Nordvest for Vapsgedden fant jeg et stykke jern som stikker opp av jorda (Id 230032). Lokaliteten ligger høyt på et gammelt «eide» med god utsyn. Jernbiten er ca 20 cm lang og 4-5 cm brei og går videre et stykke innover i jorda. Jernet ruster opp i utkanten og man kan (muligens) se at den er byget/smidd lagvis. Jernbiten ligger ca 12-13 cm nede i fin sand. Den har kommet fram fordi det går en sti her som har erodert bort sanda. Inne mot bergknauser i SSV lå også noen steiner som ikke ser ut til å høre til der naturlig og sannsynligvis er tilført.

Spørsmålet mitt ble om dette kan være noe skrot fra 1800-tallet, en gammel ovn eller noe sånt, som er dekket til av flygesand. Men den er laget lagvis og jeg mistenker at slik er ikke nyere jern. Kan dette være et gammelt stykke jern, en gjenstand fra jernalder? Den ligger nede i fin sand, som oppfører seg som flygesand og flygesand legger seg vel relativt fort over igjen. Det er m.a.o. ikke greit å si om den er dekket til siste 150 år eller om den er eldgammel. Jeg vil gjette på at dette kan være en grav fra jernalderen.

Ca 120 m NNØ fra der jeg fant jernbiten, fant jeg en steinlegning i tilsvarende kontekst (Id 230680). Denne lå også på et gammelt «eide» med god utsyn. Den vises ved at flate og kubiske steiner med skarpe kanter, dukker opp i et flygesandsområde. Steinene kan ikke ha ligget der da havet var der siden de ikke er slipt til av bølgene, som andre steiner i området er. Det går en sti her over området og slitasjen fra stien har fjernet lyngen og gjort at steinene

stikker fram fra sanda. Jeg mistenker at også dette kan være påførte masser fra en grav fra jernalder.

Nausttuft i Noaidegieddi

Av andre funn som er verdt å nevne spesielt, er registreringen av en mulig nausttuft ved Noaidegieddi (Id 230664). Tufta er 14 x 6 m, yttre mål. Vises som to parallelle forhøyninger (voller) med en lang grop mellom. Vollene er 0,5-0,6 m høge og omkring 2 m breie. Gulvet ligger i noe varierende høyde, spesielt på midten hever gulvet seg og forstyrrer inntrykket av en nausttuft noe. Den nederste delen av denne er ca 2-3 meter høyere enn maks flomål, ca 4 moh på GPS. Den er nok over hundre år, men ikke veldig mange hundre år.

Grav med beinrester på Gáibenes

I slutten av feltarbeidet ble det funnet en grav på Gáibenes, vest for Dunvika, av to ferierende arkeologer (Id 229194). Grava er ca 1,2 x 0,6 m. Vises ved at noen steinheller står reist litt opp mot berget. På nært hold kan man se noe bein mellom steinene. Man kan også se et stykke tre stikke fram mellom steiner. Når man løfter på to av de øverste steinhellene (lagt ovenpå hverandre), kommer det fram et stykke never, ca 30 cm langt, og en mindre bit. Under det kan man se en underkjeve fra et voksent menneske, deler av en hodeskalle og en del andre bein. Det ligger også et par biter av treverk der.

Grava ligger under et bergframspring på ca 0,4-0,5 m, i et lite skar som vender mot NV.

En så «framskutt» plassering er ganske spesielt sammenlignet med andre graver på Spildra, som ligger langt inne i hulrom eller er godt dekket av store steiner. Plasseringen gjør at grava ligger værhardt til. Det er litt rart at den er såpass godt bevart som den er under disse omstendighetene. Kanskje tyder det på at alderen ikke er så høy? Grava burde ha vært datert.

6. Skadede eller skjemte kulturminner

Alle nyregistrerte kulturminner skal det føres tilstand på. På sju kulturminner førte jeg Moderat tiltaksbehov (TG2):

Id 230252-K1 og K2, Tufter og groper, Nymoen Ø. Her var masser rast ned pga at det er gravd inn fra nedsiden. Det er sannsynligvis hentet ut grus til veien nedenfor. Det er vanskelig å si hvor vidt det er noen fare for ytterligere henting av grus. I og med at området er uten vegetasjon, er det også utsatt for skader/flytting/snuing av steiner når folk går over området.

Id 230288, Steinsetning SV for Silkeberget. Den ligger 1-2 m nedfor (S for) en stien som det har vært kjørt med 4-hjuling på. Dvs. at det er kjørt i sikringssonen i alle fall. Samtidig er det så erodert på stedet at man sannsynligvis ikke kan gjennfinne noe sikkert om kulturminnetype, datering etc.

Id 230654 – Hustuft m «pipe», Noaidegieddi, KG1-Små konsekvenser.

Beskrivelse: Det går et 4-hjulingsspor like ved hjørnet av hustufta og det skjemmer

sikringssonen.

Id 230680 – Steinlegning (grav?) N for Vapsgedden. Siden kulturminnetdette ligger i et flygesands-/erosjonsområde, bør det vurderes hvorvidt det er fare for skader.

Id 230716 -K3, i vest-delen av tufta kommer det et firehjulingsspor som krysser akkurat på kanten innafor vollen på tufta.

Id 229194 Grav, Gáibenes, Moderat tiltaksbehov. KG1 – Små konsekvenser.

Årsak: Naturprosesser

Tabell - oversikt over nye registreringer

	Id nr	Type/navn på lokalitet	Enkeltminner
1	230252	Tufter og groper, Nymoen Ø	9
2	230261	Tufter og steinlegninger/graver, Nymoen NV	12
3	230287	Urgrav nedenfor Silkeberget	1
4	230288	Steinsetning SV for Silkeberget	1
5	230226	Ugraver vest for Silkeberget	3
6	230487	Groper og røyser mellom Silkeberget og Arahávdi	5
7	230613	Grop, mulig urgrav sør for Arahávdi	1
8	230032	Funn av jern NV for Vapsgedden	1
9	230642	Kort steingjerde oppfor Noaidegieddi	1
10	230643	Steinlegning oppfor Noaidegieddi	1
11	230654	Hustuft m «pipe», Noaidegieddi	1
12	230659	Hustuft, Noaidegieddi	1
13	230660	Hustuft, Noaidegieddi	1
14	230664	Naustuft Noaidegieddi	1
15	230680	Steinlegning (grav?) N for Vapsgedden	1
16	230716	Tre steinaldertufter, Oappasgieddi øvre	3
17	230718	Steinlegning/røys Oappasgieddi	1
18	230019	Haug vest for Skaga	1
19	230055	Kulturlagsområde, Skaga	1
20	230170	Gammetuft, Skaga	1
21	229194	Grav, Gáibenes	1
	Sum		48

Tabell - tidligere registrerte lokaliteter som er endret

	Id nr	Type/navn på lokalitet	Endret beskr.	Kartfesting
1	68218	Gravfelt, Árahavdi	X	X
2	7764	Hustufter Bakkejord (Noaidegieddi)	X	
3	59971	Kulturlagsområde, Bakkejord (Noaidegieddi)	X	
4	56951	Hustufter og graver, Bakkevoll	X	X
5	115161	Boplass, Vapsgiedden	X	
6	150617	Grav, Vapsgieddi (Vapsgedden)	X	X
7	74846	Grav, Gildenluokt	X	X
8	18990	Gravminne, Skaga	X	X
9	67494	Haug/groplokalitet, Spildra	Slettet	Ny Id 230252

Vedlegg - Registreringer i fulltekst

Id 230252 – Tufter og groper, Nymoen Ø

Beskrivelse: Bosetning og aktivitetsområde bestående av 6 groper, 1 tuft og 2 forsenkninger som er mulige tufter.

Registrering: Noen av disse kulturminnene er sannsynligvis identiske med den tidligere registrerte lokaliteten, Id 67494. Der var det ikke orientering på enkeltminner og lite beskrivelse. Den gamle registreringen beskriver 11 groper, mens det innen kartavmerkingen eller i nærheten bare ligger 7 groper. Det er heller ingen tilsvarende groper på resten av terrassen.

Det er interessant at det under Historikk/Tradisjon står at «Gropene skal være brukt av Hollenderne til trankoking i gammel tid. Til koking i gropene skal ha vært brukt jerngryter».

Tilstand: TG2: Skadet.

Beskrivelse: I nerkant av K1 og K2 er masser rast ned pga at det er gravd inn fra nedsiden. Det er sannsynligvis hentet ut grus til veien nedenfor. Ellers er lokaliteten er i hovedsak inntakt, men i og med at området er uten vegetasjon, er det utsatt for skader/flytting/snuing av steiner når folk går over området.

Id 230252-K1

Hustuft, 6 x 5 m (orientert NV-SØ), vises som en oval forsenkning i strandvollen. Forsenkningen ligger i skrånende terreng slik at den er 1,5 m dyp i forhold til terrenget i bakkant, men bare 0,2 m dypere enn terrenget forkant. Selve flata inni er kanskje 4-5 x 3-4 meter. Ganske flat nedi og med enkelte større steiner. Man ser også noen steiner i tufta som er sprukket på midten. Dette kan være varmepåvirkede steiner (kokstein). Det vokser litt kartlav på steinene inni tufta. På utsiden av tufta er steinene dekket med store flater lav. Mellom noen steiner i tufta fant jeg en bit av grønn skifer, ca 6 cm lang, uten spor av retouch.

I nerkant av tufta er masser rast ned pga at det er gravd inn fra nedsiden. Spesielt i SØ-delen er det gravd inn i vollen. Det er sannsynligvis hentet ut grus til veien nedenfor. Også på andre sia i SV, er det gravd, ikke mange meter unna.

Datering: Steinalder. H.o.h. er ca 23 m. Ut fra strandlinjedatering vil det si yngre steinalder (Møllers Isobase 22).

Ettersom steinene i tufta ikke er særlig overvokst med kartlav kan det se ut som tufta ser ikke så gammel ut. Men det kan også være at kartlav ikke vokser like godt nede i senkningen som oppe på flata. Eller det kan være at det har ligget torv nede i forsenkningen, som har erodert bort seinere en torva på området rundt.

Id 230252-K2

Oval forsenkning (tuft), 4 x 3 m og 0,3 m dyp. Lite markert og vanskelig å se. Det er noen litt flate steiner midt i forsenkningen og kanskje litt skjørbrent stein også.

Endringen i opprinnelig strandvoll gjør at man kan se at forsenkningen må være menneskeskapt. Det kan kanskje ha vært en tuft eller en teltboplass.

Datering: Yngre steinalder. H.o.h. er ca 24 m. Ut fra strandlinjedatering vil det si yngre steinalder (Møllers Isobase 22).

Id 230252-K3

Rund forsenkning, 1,5 m i diameter og 0,2 m dyp. Forsenkningen ujevn i bunnen og består av bare store steiner.

I kanten av kulturminnet er det en skrent etter at det er tatt store mengder steinmasser fra nedsida. Det ser ut som stein er hentet der de siste årene.

Datering: Yngre steinalder. H.o.h. er ca 24 m. Dersom dette var en tuft kunne vi ut fra strandlinjedatering gått ut fra at den var fra yngre steinalder (Møllers Isobase 22). Ettersom dette sannsynligvis ikke er en tuft, kan denne også være en del nyere.

Id 230252-K4. Rund grop, ca 2 m i diameter og inntil 0,5 m dyp. Ligger i skrånende terreng slik at den er 0,5 m dyp i forhold til terrenget i bakkant, men ikke dypere enn terrenget forkant. Det ligger steiner bevokst med lav nedi gropa.

Datering: Yngre steinalder. H.o.h. er ca 24 m. Dersom dette var en tuft kunne vi ut fra strandlinjedatering gått ut fra at den var fra yngre steinalder (Møllers Isobase 22). Ettersom dette sannsynligvis ikke er en tuft, kan denne også være en del nyere.

Id 230252-K5 Rund grop, ca 3 m i diameter og inntil 0,5 m dyp. Ligger i skrånende terreng slik at den er 0,5 m dyp i forhold til terrenget i bakkant, men ikke dypere enn terrenget forkant. Består av rullesteiner, bevokst med lav.

Datering: Yngre steinalder. H.o.h. er ca 24 m. Dersom dette var en tuft kunne vi ut fra strandlinjedatering gått ut fra at den var fra yngre steinalder (Møllers Isobase 22). Ettersom dette sannsynligvis ikke er en tuft, kan denne også være en del nyere.

Id 230252-K6 Rund grop, ca 1 m i diameter og inntil 0,4 m dyp. En del større flatere steiner ligger samlet nedi gropa. Den mest nærliggende tolkningen av en grop med en slik størrelse og dybde er at den har vært brukt til å lagre kjøtt eller fisk.

Datering: Yngre steinalder. H.o.h. er ca 24 m. Dersom dette var en tuft kunne vi ut fra strandlinjedatering gått ut fra at den var fra yngre steinalder (Møllers Isobase 22). Ettersom dette sannsynligvis ikke er en tuft, kan denne også være fra jernalder/middealder. Type kulturminne og utseende gjør at den klart virker å være eldre enn 100 år.

Id 230252-K7 Rund grop, ca 1 m i diameter og inntil 0,3 m dyp. Har noen større steiner nedi.

Datering: H.o.h. er ca 24 m. Dersom dette var en tuft kunne vi ut fra strandlinjedatering gått ut fra at den var fra yngre steinalder (Møllers Isobase 22). Etersom dette sannsynligvis ikke er en tuft, kan denne også være fra jernalder/middealder. Type kulturminne og utseende gjør at den klart virker å være eldre enn 100 år.

Id 230252-K8 Steinsetting, 1,3 x 1 m, orientert NØ-SV. Viser ved at 5 litt store steiner ligger i dagen i et lyngkledd område. Steinene er opp til en 70 cm lange, 30-40 cm breie.

At steinene er lagt her er nokså tydelig ettersom steiner ellers på den gamle strandterrassen er mindre. Det er mulig at det har vært lagt til jord også samtidig med steinene, men at dette her erodert bort i ettertid. Opprinnelig funksjon er vanskelig å si noe om, men en mulig tolkning er at det har vært en grav.

Datering: Eldre enn 100 år. Blant annet fordi denne ligger i et område med andre kulturminner fra steinalderen, holder jeg en knapp på at denne dateres til steinalder

Id 230252-K9 Mulig tuft. Tiltærmet rund, 5 m diameter. Viser som en forsenkning/inngravning i strandvullen. Ligger i skrånende terreng slik at den er 0,5 m dyp i forhold til terrenget i bakkant, men bare 0,1-0,2 m dypere enn terrenget forkant. Vullen er ikke markant, den «sklir» bare inn. Kan se ut som det går en voll rundt det hele, men det er nok tilsynelatende. En sti i nedre kant, altså i VNV-delen får det til å virke slik. På yttersida av vullen i VNV går det en traktorvei som kutter vullen av. I SV er det liksom ikke noen tydelig avslutning av tufta. Tufta er lyngbevokst.

Datering: Yngre steinalder: H.o.h. er ca 20 m. Ut fra strandlinjedatering vil det si yngre steinalder (Møllers Isobase 22).

Terrengbeskrivelse: Ligger i lyngbeltet like nedenfor området med vegetasjonsløs gammel strandvoll.

Tilstand: På yttersida av vullen i VNV går det en traktorvei som kutter vullen av. Det er en del trafikk langs denne veien. Det bør avklares om dette virkelig er en tuft. Dersom det er det bør veien legges utenom.

Id 230261 – Tufter og steinlegninger/graver, Nymoer NV

Beskrivelse: Bosetting og aktivitetsområde med 5 hustufter, 6 steinlegninger (hvorav 3-4 mulige graver), samt en ganske sikker grav.

Merknad: Fire av enkeltminnene er sannsynligvis identisk med Id 38559, registrert av S. E. Grydeland i 1992. Id'en mangler geometri.

Tilstand: Lokaliteten er i hovedsak inntakt, men i og med at området er uten vegetasjon, er det utsatt for skader/flytting/snuing av steiner når folk går over området.

Id 230261-K1

Steinlegning, omtrent rund 3,5 m i diameter. Lite markert. Viser som en ansamling av ca 30 steiner som er litt større og kanskje litt flatere enn steinene omkring. De er omkring 5-10 cm tykke og de største steinene er 60 x 40-50 cm. Mange av steinene er nakne, uten vegetasjon av steinlav, og det ser ut som de nylig er kommet fram fra jorda.

De er såpass mange større og flater steiner her at man kan se at det ikke er en naturlig samling. Det ser ikke ut som noen tuft for steinene ligger spredt tilfeldig og det er heller ikke noen forsøkningsmerke her. Det kan være steiner som er flyttet hit for å bygge opp en grav eller noe, og så har jorda og sanden etter hvert forsvunnet.

Datering: Steinalder. Ligger i et område med steinaldertuffer og sannsynlige graver fra steinalder. Brenning av søppel i nyere tid får denne til å virke nyere, men jeg mener den høyst sannsynlig dateres til steinalder.

Tilstand: TG1. Det ser ut som det har vært et skikkelig bål her. Muligens har det vært brent søppel her i nyere tid. Dette kan jo ha skadet kulturminnet. Samtidig er det ikke mye å gjøre med dette nå. Slik kulturminnet framstår regner jeg med at det har lite informasjon å gi, selv ved en evt. Utgravning.

Mer om tilstand:

På og mellom steinene ligger det mye små trekvister samlet, men det er langt til nærmeste tre. Jeg fant også en trekullbit, en stor jernspiker, litt messing og en smelta plastbit. Det ser ut som det har vært et skikkelig bål her. Det kan jo selvfølgelig forklare hvorfor steinene er fri for lav. Muligens har det vært brent søppel her i nyere tid.

Stedet er bare et par hundre meter fra gården på Nymoen, men det er ikke så greit å umiddelbart se hvorfor de ville brenne søppel her. En faktor kan være at man har tenkt at et bål midt ute i denne rullesteinsterrassen ikke vil kunne spre seg å gi fare for lyng/skogbrann.

Id 230261-K2 Steinlegging, 3 x 2 m. Viser ved at et flatt område er mosekledd og det er litt atypisk i terrenget. Når man kommer nært så ser man at her ligger ni flate steiner, spredt i området. Steinene er klart tilført her. Dette minner om K1, men her er det ikke rester etter noe brent. Og så ligger her noen større steiner i utkanten, de kan ha vært i en veggvoll eller kanskje heller steiner på en telt-boplass. Ligger i overgangen mellom strandvollen og lyngområdet/fjellfoten.

3 m sør for steinleggingen, ligger det noe rustnet metall og streng og plast. Det ser altså ut som det har vært brent her også som på K1.

Datering: Steinalder. H.o.h. er ca 25 m. Ut fra strandlinjedatering vil det si yngre steinalder

(Møllers Isobase 22). Kan ikke se hvilken type kulturminne dette evt. skulle være som kunne plassere det i en annen tidsepoke enn steinalderen.

Id 230261-K3 Sannsynlig hustuft, 6 x 3 m, inntil 0,5 m dyp. Viser som en oval forsenkning i den gamle strandvollen. Ligger i skrånende terreng slik at den er 0,5 m dyp i forhold til terrenget i bakkant, men ikke dypere enn terrenget forkant. Det ligger flere flate stein i bunnen av gropa som tydelig må være lagt der. En del av steinene er godt overvokst med kartlav.

Datering: Steinalder. H.o.h. er ca 24 m. Ut fra strandlinjedatering vil det si yngre steinalder (Møllers Isobase 22).

Id 230261-K4 Sannsynlig hustuft, 4 m i diameter og ca 0,5 m dyp. Viser som en rund forsenkning i den gamle strandvollen. Viser tydelig, men er svakt markert, så det kan nesten se ut som en naturlig grop. I bunnen av den er det mange flate, litt kantete steiner som ligger i overflaten. Steinene er 20-40 cm lange og 10-25 cm breie. I terrenget ellers ligger det avrundede, små steiner. De flate steinene er sannsynligvis flyttet hit for å bruke til gulv el. Steinene i bunnen og ellers er helt overgrodd med kartlav. Det er også litt mose på noen steiner i bunnen.

Datering: Steinalder. H.o.h. er ca 25 m. Ut fra strandlinjedatering vil det si yngre steinalder (Møllers Isobase 22).

Id 230261-K5

Steinsamling, oval, ca 5 x 4 m, orientert N-S. Viser som en samling av større steiner som ligger i ring, som en slags voll. 6-7 av steinene er over 60 cm lange og 30-40 cm breie. De to største steinene er over 100 cm lange. «Vollen» med stein er 1-1,5 meter brei. I N ligger det et par store flate heller. Noen steiner ligger også litt hulter til bulter. I midten er det et område med lite stein, ca 3 m i diameter. Her vokser det mose og lyng. Steinene er generelt ganske godt bevokst med kartlav, men noen steiner er det ikke, muligens fordi de har en riflet overflate.

Det er ikke noen forsenkning i midten og steinene er tydelig tilført. Mengden av tilført stein, den beskjedne størrelsen på kulturminnet, samt manglende symmetri, gjør at dette ikke ser ut som noen tuft. Det er sannsynligvis snakk om en grav. Den relativt tilfeldige plasseringen av steiner gjør at jeg vil anta at grava har vært jord/torvlagt og at steinene har vært en del av konstruksjonen. Kanskje har noen av dem stukket opp som små bautasteiner? Vegetasjonen mellom steinene kan være restene av påførte masser. Resten kan ha erodert bort.

Merknad: Kulturminnet er sannsynligvis identisk med Id 38559 F1, registrert av S. E: Grydeland i 1992. Id'en mangler geometri.

Datering: Yngre steinalder. Det er litt vanskelig å anslå alderen på denne. Den minner ikke om en vanlig samisk grav fra middelalderen. Noen av de store steinene er også såpass overgrodd med kartlav, at jeg antar det kan ta over tusen år å gro. Jeg vil anta at dette kan

være en steinaldergrav. H.o.h. er ca 25 m. Ut fra strandlinjedatering vil det si yngre steinalder (Møllers Isobase 22).

Ca 2 m NV for kulturminnet ligger det en samling med en del flate steiner. Det kan faktisk se ut som det har vært gulvet i en tuft. Området med flate steiner er også svakt nedsenket i forhold til terrenget omkring og det er også noe som tyder å at det kan ha vært en tuft her. Dersom det har vært en tuft her kan grava ha kommet til seinere.

Id 230261-K6

Steinaldertuft, oval, 5 x 4 m orientert NV-SØ. Viser som en lite markert forsenkning i rullesteinsterassen, 0,1 til 0,2 m dyp. Ligger like i bakkant av selve tapesryggen og tufta ligger dermed i en naturlig forsenkning. Midt i tufta og i Ø-delen ligger det en del flate steiner. En tunge med lyng, på ca 1,5 m kommer ned fra N, og det vokser et einerkjerr på den. Ellers er steinene i tufta er relativt mye bevokst med kartlav.

Den klare forsenkningen og de tydelig tilførte flate steinene gjør at jeg tolker dette som en tuft. Alternativt kan dette også ha vært en teltplass.

Datering: H.o.h. er ca 25 m. Ut fra strandlinjedatering vil det si yngre steinalder (Møllers Isobase 22).

Id 230261-K7 Hustuft, oval 4 x 5 m orientert NNV-SSØ. Lite markert. Viser som en svak forsenkning i strandvullen, 0,1-0,2 m dyp. Midt i forsenkningen ligger det en del tynne flate steiner, som må være lagt der.

Forsenkningen og de tydelig tilførte flate steinene gjør at jeg tolker dette som en tuft. Alternativt kan dette også ha vært en teltplass.

Datering: H.o.h. er ca 25 m. Ut fra strandlinjedatering vil det si yngre steinalder (Møllers Isobase 22).

Id 230261-K8

Steinsamling, 1,6 x 1 m. Består av 5 større steiner som ligger på kanten av steinterrassen. Steinene er inntil 70 cm lange og 30-50 cm breie. Tre av steinene er bevokst med litt lav, men de to største steinene er bemerkelsesverdig fri for lav.

Det er helt klart at steinene er flyttet hit fordi de øvrige steinene som ligger i strandvullen er maks 30 cm i diameter.

Datering: Yngre steinalder: Jeg antar at kulturminnet kan knyttes til steinalderaktiviteten på terrassen. Det ligner på andre steinsettinger i området. Mangelen på lav på to av steinene kan jo tyde på at de ikke har ligget her lenge. Men en annen mulig tolkning er at de er snudd på for ikke lenge siden. Kanskje har folk har reist dem som en slags varde i nyere tid.

Id 230261-K9

Steinsamling, rund, 1,3 m diameter og 0,1 m høy. Bygget opp av hovedsaklig flate steiner på

20-30 cm. Steinene i samlingen er større enn de som naturlig ligger på stedet. Det vokser litt bregne og mose innimellom steinene. Ellers er steinene bevokst med navlelav og litt skjeggglav. Kartlav er det lite av, men det er det generelt lite av her i området ettersom steinene er så små. De større steinene kunne imidlertid fint hatt kartlav.

Kulturminnet er sannsynligvis identisk med Id 38559 F3, som mangler geometri. Registreringen er tolket som en grav og det er nok en av de mest sannsynlige tolkningene. I så fall vil jeg anta at den har vært anlagt med jordmasser, men at disse senere har erodert bort.

Terrengbeskrivelse: Steinsamlingen ligger ute mot kanten av terrassen og terrenget går ganske bratt nedover herfra.

Datering: Yngre steinalder: Jeg antar at kulturminnet kan knyttes til steinalderaktiviteten på terrassen. Det ligner på andre steinsettinger i området.

Id 230261-K10

Tuft, oval 5,5 x 5 m, orientert NV-SØ. Lite markert. Viser seg som en svak forsenkning i strandvollen, 0,1-0,2 m dyp. Går veldig i ett med strandterrassen, men er litt gravd ned. Det må nesten ses i det rette lyset. Den ligger helt vegg i vegg med steinsamlinga, K9. Forsenkninga og de tydelig påførte flate steinene gjør at jeg tolker dette som en tuft. Alternativt kan dette også ha vært en teltplass.

Datering: H.o.h. er ca 25 m. Ut fra strandlinjedatering vil det si yngre steinalder (Møllers Isobase 22).

Id 230261-K11 En ring av stein, 1 m i diameter. Ser ut som en nokså moderne bål plass med mose i midten. Jeg tror nesten at man kan se glo/bålrester der. Men steinene er til dels begrodd med kartlav og det tyder jo på en viss alder.

Datering: Over 100 år. Ligger i område med kulturminner fra steinalder, men ser nyere ut. Den ville nok ikke vært så tydelig om den var fra steinalderen.

Merknad: Kulturminnet er sannsynligvis identisk med Id 38559 F5, som mangler geometri.

Id 230261-K12

Grav, 2,5 m x 1,5 m. Viser som et område som hever seg noe fra terrenget omkring og at det stikker større steiner opp her. Ellers lite markert. Samlet er det 10 større steiner som stikker mer eller mindre fram fra lyngen. Steinene er bruddstein, dvs. ikke slipt av havet. De er ca 30-40 cm breie og omkring halv meter eller enda lengre. Når man står på lyngtorva kan man kjenne at flere av de store steinene er løse.

Eg ville i utgangspunktet tenkt at dette var en steinaldergrav, men pga av at flere av steinene er løse, tror eg den kan være mye yngre. Kanskje middelalder.

I ettertid tror eg at denne kan være utgravd av Audhild Schanche i 1994-95. Det er sannsynligvis grava som i hennes doktorgradsavhandling (s. 133) ble benevnt som «Under Martariidi røys 1». Det kan forklare hvorfor jeg kjente løse stein under torva. Det var en røys til like inntil, som også ble utgravd. I begge røysene ble halve området undersøkt uten funn eller spor av strukturer eller konstruksjonsdetaljer. Schanche skriver at hun ikke tror det er graver, men dersom det likevel er det, må de være svært gamle.

Merknad: Kulturminnet er sannsynligvis identisk med Id 38559 F4, Trekantgrav, registrert i 1992, men mangler geometri.

Datering: Yngre steinalder: Ut fra gravtypen som er vanlig i steinalder, og plasseringen på en steinalderboplass, antar eg at dette er en steinaldergrav.

Id 230287 - Urgrav nedenfor Silkeberget

Urgrav, oval, 3 x 2 m, orientert NV-SØ. Viser som en forsenkning eller et murt rom i ura på 1,3 x 1,2 m, med dybde opp mot 0,6 meter. Murt opp av mest flate steiner i N og Ø. På nersida, mot sjøen (i V), er det litt mer avrundet stein. Det vokser blomster, litt urter og lyng i midten av den. Steinene er bevest med kartlav opptil fem kroners størrelse, og noen har også navlelav.

Datering: Over 100 år. Datert ut fra type kulturminne, men vanskelig å anta en konkret periode. At Steinene er bevest med kartlav er også noe som tyder på en viss alder.

Id 230288 – Steinsetning SV for Silkeberget

Steinlegning, tilnærmet oval, 2,3 x 1,7 m. Viser som 4 store steiner som ligger på en gammel strandvoll uten vegetasjon. Den største er over 1 m lang og 50-60 cm brei. De andre er omkring en halv meter. I tillegg er det noen mindre, flate steiner i strukturen. Steinene er store og litt skarpe i kantene, og skiller seg veldig ut fra strandvullen som består av ganske små avrundede steiner. Steinene er bevest med noe navlelav, og litt kartlav på en side (lesiden). I NV et felt med krøkebærlyng.

Min antakelse er at dette er restene av en grav. I så fall har det vært påført jord også samtidig med steinene, men at jorda har erodert bort i ettertid

Ligger 1-2 m nedfor (S for) stien som går akkurat på strandvullen. Det har vært kjørt med 4-hjuling på stien.

Datering: Sannsynligvis ysa. Ligger ca 25 m.o.h. Og det vil si yngre steinalder ut fra strandlinjedatering.

Tilstand: TG2. Ligger 1-2 m nedfor (S for) stien som går akkurat på strandvullen. Det har vært kjørt med 4-hjuling på stien. Dvs. at det er kjørt i sikringssonen i alle fall. Samtidig er det så erodert på stedet at man sannsynligvis ikke kan gjennfinne noe sikkert om

kulturminnetype, datering etc.

Id 230226 - Ugraver vest for Silkeberget

Beskrivelse: Lokalitet med en grav i ur og to steinsamlinger som også kan være rester etter graver. Ingen skjellestrestrester eller annet som gir sikker bestemmelse av lokalitetsart.

Id 230226-K1

Beskrivelse: Urgrav, rund, 3 m i diam, 0,6 m dyp. Vises som en kraftig forsenkning i gammel strandvoll, men halvparten av gropa er dekket av en stor steinhelle. Hella er ca 2 m lang og 1 m brei og bare 5 cm tykk. Oppå hella, spesielt langs utkanten, ligger det samla en del steiner. På hella vokser det en del kartlav. Steinene oppå hella har mest navlelav.

Et alternativ tolkning til grav, er at dette har vært et kjøttgjemme, men eg holder mange knapper på at dette er en grav. Gropa synes bl.a. litt vel stor for å være et kjøttdepot.

Datering: Eg antar at gropa er 500-1500 år, mens groper i slike rullesteinsvoller, som er antatt å være kjøttgjemmer, ofte er antatt å være eldre (steinalder).

Kartlaven på hella tyder på at den kan ha ligget der lenge. Navlelaven på steinenne oppå hella, kan peke på at de ikke har ligget så lenge. Men det kan også hende at vekstforholdene på steiner som stikker noe opp er mer egnet for navlelav enn kartlav. Flere steiner på kanten av gropa har også vegetasjon med navlelav. Alternativt kan steiner ha vært tatt opp fra gropa av folk på leiting etter ting.

Id 230226-K2 Steinsamling, omtrent rund, ca 1,5 - 2 m, i utstrekning. Steinene ligger litt tilfeldig og er på 40-60 cm x 20-30 cm. To steiner er litt lengre og tynnere og stikker ut mot V. Steinene er bevokst med litt kartlav og navlelav. Noen mosedotter på steinene. Steinene ligger i rullesteinstrandvoll er tydelig tilført og jeg vil anta at de har ligget sammen med jordmasser som senere har erodert bort. Det er mulig at dette en gang har vært en grav.

Datering: Over 100 år. Vanskelig å avgjøre om dette er relativt ny tid, middelalder eller kanskje steinalder. Jeg holder en knapp på steinalder. Det er type kulturminne, plassering i terrenget, et "alderdommelig preg", inkl. begroing på steinene som gjør det svært sannsynlig at denne er over 100 år.

Id 230226-K3 Steinsamling, rund, ca 2 m i diameter. Lite markert, bla fordi steinene er litt små. Noen av steinene er ganske flate og opp til 40 cm i tverrmål, men de fleste er mindre. Høyde på samlingen ca 0,2 m. Det vokser ganske lite lav på steinene. Små flekker med kartlav og ellers noe navlelav. Ligger på en rullesteinsvoll.

Datering: Over 100 år. Vanskelig å avgjøre om dette er relativt ny tid, middelalder eller kanskje steinalder. Jeg holder en knapp på steinalder. Det er type kulturminne, plassering i terrenget, et "alderdommelig preg", inkl. begroing på steinene som gjør det svært sannsynlig

at denne er over 100 år.

Merknad: Disse tilhører sannsynligvis den tidligere registreringen Id 38557, som ikke har geometri, ingen orientering på enkeltminner og lite beskrivelse.

Id 230487 - Groper og røyser mellom Silkeberget og Arahávdi

To groper, to steinsanlinger og en røys. Ligger på en naken, gammel strandtrasse med rullestein.

Merknad: Flere av disse er sannsynligvis registrert under Id 38557, som ikke har geometri, ingen orientering på enkeltminner og lite beskrivelse.

Id 230487-K1 Oval grop i rullesteinsvoll, 2 x 1,5 m, orientert, NV-SØ. Ca 0,5 m dyp. Indre mål 1,3 x 1 m. Litt oppbygging av stein i nerkant. Gropa består av nokså store steiner og de er fullstendig overvokst av kartlav. Det gjelder også noen av steinene i bunnen av gropa. Feltene med kartlav er opp til 20-30 cm store.

Merknad: Mot SØ ligger det et par samlinger med litt stein. Steinene der er fulle av navlelav, og dersom det er menneskeskapt, ser det ut til å være mye nyere enn gropa.

Datering: Steinalder. Den store mengden kartlav viser at steinene har ligget i samme posisjon temmelig lenge. Dette virker ikke å være en grav fra de siste 1000 år. Jeg kan tenke meg at steinene har ligget slik i opp til flere tusen år, og at gropa kan være fra steinalderen. Kjøttgjemme/forrådsgrop er en vanlig tolkning av slike groper, og det er også det jeg tipper på.

Id 230487-K2 Steinrøys, oval 2,5 x 2 m, orientert N-S. Høyden er ca 0,5 m på det høyeste. Det er 10-12 steiner fra ca 30 til 50 cm. I tillegg til litt avrunda steiner, er det flere tynne, flate steiner også. De øverste steinene er bevakst med navlelav. På mange av de nedre steinene er det også kartlav.

En mulig tolkning er at det kan ha vært en liten haug med stein, torv og jord her en gang og at det kan ha vært en grav. Senere har jord og sand erodert bort og steinene har blitt liggende igjen.

Datering: Ut fra type kulturminne og høyde over havet (ca 35-40 m) vurderer jeg i utgangspunktet dette som et kulturminne fra steinalder.

Tilstand: TG1

Id 230487-K3 Steinsetning, rund, 1 m diameter. Består av steiner omkrings hodestørrelse som ligger i en liten sirkel. Det ligger en større stein i N. Steinene er alle bevakst med kartlav, noen også med navlelav.

Datering: Over 100 år. Det at bevakst med kartlav, tyder på at det i alle fall ikke er en ny konstruksjon. Ut fra høyde over havet (ca 35-40 m), og andre kulturminner i området, kan dette være et kulturminne fra steinalder. Kanskje har den et noe nyere preg, vanskelig å avgjøre.

Tilstand: TG1

Id 230487-K4 Grop i rullesteinsvoll, 4,5 x 4 m, orientert Ø-V. Klar og tydelig voll rundt gropa, ca 0,2 m høy. Steinene ganske avrundede fra omkring hodestørrelse opp til en halv meter i diameter. Forsenkninga inni er ca 0,1 m dyp. Det ser ut som vollen har tilførte steinmasser for den har mer masse enn det som kan være oppkastet fra den lille gropa. Steinene er alle godt bevakst med kartlav.

Kan kanskje ha vært et kjøttgjemme eller en grav. Dersom det skulle ha vært en grav må det ha vært jordmasser her også da den var i bruk for å kunne dekke et lik. Ligger kun 1 meter V for K5.

Datering: Ut fra type kulturminne og høyde over havet (ca 35-40 m) vurderer jeg i utgangspunktet dette som et kulturminne fra steinalder. Stor mengde kartlav tyder også på en viss alder.

Tilstand: TG1

Id 230487-K5 Steinsamling, ca rund, ca. 2 x 2 m., men har en «utstikker» mot SV. Steinene er avlange, ca 20 cm breie og 80-90 cm lange. Samlingen består av nesten bare sånne steiner. Det er egentlig ganske bemerkelsesverdig. En del av steinene har noe kartlav, mens andre har litt navlelav. Ligger kun 1 meter Ø for K4.

Jeg vil anta at dette kan ha vært en grav. Men denne er jo bygget helt forskjellig fra K4 og med veldig forskjellige steiner. Kanskje kan de være fra to forskjellige tidsperioder.

Datering: Ut fra type kulturminne og høyde over havet (ca 35-40 m) vurderer jeg i utgangspunktet dette som et kulturminne fra steinalder.

Tilstand: TG1

Id 68218 – Gravfelt, Árahavdi

La inn geometri på lokaliteten og 4 enkeltminner. Et enkeltminne, en liten grop, ble ikke gjennfunnet.

La til *Om lokalitet* under *Merknader*:

Informanten som var med på basisregistreringen oversetter stedsnavnet Árahávdi med Arilds grav «for den var gammel som Arilds tid». Det er kanskje en litt vel direkte oversettelse, ettersom arilds tid betyr for svært lenge siden. På samisk er havdi en grav. Forstavelsen 'Ára' kan kanskje ha noe med 'Árrat' som betyr 'ørstning, tidlig. Navnet kan altså bety den gamle gravplassen eller noe sånt, og det er jo svært interessant.

Ellers må det bemerkes at informanten ut fra det som er nedtegnet ikke sier noe direkte om at dette er en offerplass. En runkaill fra Noaidegedden skal ha gravd etter en skatt her, men det gjør det jo ikke til en offerplass. Steinsøylen sies det heller ikke noe om.

La til *Om lokalitet* under *Historikk/Tradisjon*:

Jan Isaksen, Dunvika gjorde meg oppmerksom på at Anders Larsen har omtalt fenomenet arahavde (i sitt hefte "Om sjøsamene" s. 45). Larsen skriver:

"Det er alt før fortalt at samene fordum gjemte penger og sølvtøi i en kobbekjel og grov det ned under jorden. Et sådant gjemmested het arahavde. Syv år etter stiger det hver jonsoknatt en blå røyk opp fra et sådant gjemmested. Når de så røyken, gikk en eller annen dristig mann dit og tok til å grave».

Isaksen sa forøvrig at det var lokal tradisjon på at det skulle være en nedgrad skatt på stedet. Stedsnavnet Arahavdi hadde han imidlertid ikke hørt om.

Id 68218-F1: La til *Om enkeltminne* under *Funnomstendigheter*

Uklart hva det baseres på at dette er en offerstein. Under basisregistreringen var det med en lokal informant, men han sa ut fra det som er gjengitt ikke noe om steinsøylen. Søylen kan godt se ut som en offerstein, men dokumentasjonen synes å mangle. Her kan det være lest mer betydning inn i naturformasjoner enn det er dekning for. Det kan imidlertid finnes annen informasjon som jeg ikke kjenner til. Per i dag formidles trolig også stedet som en offerplass. En evt. omdefinering krever grundigere vurdering.

Id 68218-F2: La til *Om enkeltminne* under *Funnomstendigheter*

Uklart hva det baseres på at dette er en offerring. Under basisregistreringen var det med en lokal informant, men han sa ut fra det som er gjengitt ikke noe om en offerring. Han fortalte at en runkaill fra Noaidegedden skal ha gravd etter en skatt her, men det gjør det jo ikke til en offerplass.

Ut fra stedsnavnet (hávdí=grav) er det vel mer sannsynlig at dette er en grav. Kulturminnet framtrer jo som en grop i ur, og utkanten er i svært liten grad bygget opp fra terrenget omkring. Størrelsen er omtrent som en grav. At den i dag framstår som en grop, kan ha med å gjøre at den er falt sammen og/eller plyndret.

Id 68218- F5: Ikke gjenfunnet, men det er mulig at det finnes flere graver i området.

Id 230613 - Grop, mulig urgrav S for Arahávdí

Grop i strandvoll, mulig urgrav, oval, 2 x 1,5 m. Viser som en grop i strandvollen, men det ligger også en stor helle ved siden av. Hella er 120 x 60 cm og ser ut som den kan ha fungert som et lokk, men den kan også bare ha ligget som en sidestein. Og så har det vært andre steiner oppå der igjen, så det er helt tydelig at det er forseggjort. Så er det et par flate

steinheller i NV-enden og det ligger oppflisete biter eller småheller, småstein nede i gropa. Et par store steiner står opp på tvers nede i gropa også.

Gropa ligger like inntil et vegetasjons/lyngbelte i V. Det vokser litt navlelav på de mindre steinene. På de flate steinene vokser det litt kartlav, men de største har ikke store sammenhengende lavområder.

Merknad: Tidligere sannsynligvis registrert under Id 38557, som ikke har geometri, ingen orientering på enkeltminner og lite beskrivelse.

Datering: Over 100 år. Kulturminnet gir ikke et veldig gammelt inntrykk. Men det kan dels skyldes den begrensede kartlavveksten og dels de uppsprukkede steinene, som gir et ferskere «bruddpreg». Samtidig ligger kulturminnet nært lyng og torvvegetasjon. Det er derfor mulig at den har vært dekket av vegetasjon for ikke mange hundre år siden. Kan sannsynligvis dateres til middelalder.

Tilstand: TG1, Inntakt

Id 230032 - Funn av jern NV for Vapsgedden

Funn av et stykke jern som stikker opp av jorda. Ca 20 cm lang og 4-5 cm brei. Stykket av jern er litt buet og går videre et stykke innover i jorda. Jernet ruster opp i utkanten og man kan se at den er bygget/smidd lagvis. Det ligger fliser av løsnet jern på bakken. Jernbiten ligger ca 12-13 cm nede i fin sand. Den har kommet fram fordi det går en sti her som har erodert bort sanda.

Spørsmålet er om dette kan være en gjenstand fra jernalder eller noe som er dekket til av flygesand for 100-150 år siden. Jeg antar at dette kan være en grav fra jernalderen.

Lokaliteten ligger høyt på et gammelt eide med god utsyn. Inne mot bergknauser i SSV ligger noen steiner som ikke ser ut til å høre til der naturlig og sannsynligvis er tilført.

Datering: Jernalder-middelealder (usikker).

Merknad: Spørsmålet er om dette kan være noe skrot fra 1800-tallet, en gammel ovn eller noe sånt. Men den er laget lagvis og jeg mistenker at slik er ikke nyere jern. Kan dette være et gammelt stykke jern, en gjenstand fra jernalder? Den ligger nede i fin sand, som oppfører seg som flygesand og flygesand legger seg vel relativt fort over igjen. Dermed er det ikke greit å si om den er dekket til siste 150 år eller om den er eldgammel. Jeg vil gjette på at dette kan være en grav fra jernalderen.

Tilstand: TG 3 - Betydelig tiltaksbehov

Merknad: Jernbiten har kommet fram fordi det går en sti her som har erodert bort den fine sanda som har dekket den. Jernet ruster opp i utkanten og det ligger fliser av løsnet jern på bakken.

I området går det flere stier som har åpnet opp dette flygesandfeltet. Stien er antakeligvis

brukt av både sauer og mennesker. I tillegg kommer naturlig erosjon.

Id 115161 – Boplass, Vapsgiedden (tidligere reg- funnet v.h.a. Prøvestikk)

Merknad: Det har vært en utgravning i området. Til sammen 23 kvadratmeter er åpnet på tre små felt. Det ser ut som de utgrade feltene er forsøkt lagt igjen. Begynner det å gro til etter hvert, men pga av at det er tørt og værhardt, er feltene fortsatt godt synlige. Utgravninger burde absolutt legges inn i Askeladden, men rutineene på det var vel svake tidligere i alle fall. Hørte at det muligens var Charlotte Damm som hadde en utgraving her.

Observasjon: I S-enden feltet (ca midt i geometrien), ganske nær stien, ligger en steinrøys, ca 2 m i diameter. En grop like ved. Røysa er bygget opp av litt skarpe steiner. Bevokste med navlelav og ellers en del lyng. Rysa minner om en grav, men er sannsynligvis en gammel stolpegrop.

Merknad: Røysa minner om en grav, men steinene ligger veldig løst. I gropa like V for røysa ligger noe mindre oppsprukket stein. Det går en lyslinje her rett atmed og eg veit ikke om den har hatt en annen parallell linje her. Min tolkning er uansett at det er snakk om en samling av stein for å bruke til å støtte opp en stolpe med. (Eg legger det inn i basen også, slik at ikke noen i framtida skal ta det for å være en grav eller noe sånt).

Id 150617 – Grav, Vapsgieddi (Vapsgedden) (tidligere reg, endret geometri)

Norrøn mannsgrav. Plasseringen av denne var 110 m for langt mot NNV! Det er nå rettet opp.

Tilstand: TG1 påført.

Id 56951 – Hustufter og graver, Bakkevoll (tidligere reg.-endret)

Beskrivelse: Ikke endret fordi det ville bety at jeg måtte ha gjort hele registreringen på nytt. Valgte i stedet for å legge inn beskrivelser av det jeg så, og dette havnet under fanen Dokumentasjon.

Dokumentasjon: Id 56951 består i følge ØK-registreringen av 9 hustufter og 6 gravhauger av rullestein. Kulturminnene har nesten ikke beskrivelser og deres relative plassering er heller ikke oppgitt. I terrenget kunne jeg finne tre tufter innenfor opprinnelig geometri, og en som lå ca 13 m mot vest. Jeg vil anta at de øvrige tuftene kun er naturdannelser. I tillegg var det tre mindre groper i rullesteinsvoll i området. Jeg fant kun en haug/steinsetting innafor geometrien, men til sammen 6 større og mindre hauger i området.

I Øk-registreringen står det at den østligste grava har kantsatt stein med en jordhaug oppå. Det var denne Audhild Schanche grov ut i 1993 (Id 56951-16). Den hadde, som eneste enkeltminne fått geometri i Askeladden, men plasseringen var helt feil. Den ligger i realiteten (sommeren 2015) ca 30 m lenger Ø og faktisk 8 m NV for opprinnelig lokalitetsgeometri.

Id 56951-16 viste seg etter Schanches utgravning å være et ildsted med beinrester av et lam

datert til 1000-tallet. Schanche omtaler i sin doktogradsavhandling (s. 133-134) «gravene» på lokaliteten som ovale til rektangulære steinsettinger. Hun sier at de fem andre steinsettingene ligger på rekke vestover fra den utgravde. Jeg kunne ikke se noe til de andre steinsettingene. Det er mange forsenkninger og hevninger i terrenget rundt her. Jeg er fristet til å tro at de øvrige registreringene fra 1981 bare er naturdannelser og at Schanche bare har videreført disse.

Jeg endret lokalitetsgeometrien mot Ø, N og V for å omfavne de fire tuftene, ildstedet og tre andre kulturminner. Jeg lot imidlertid også området helt i S, der jeg ikke kunne se noen tufter, bestå i geometrien.

Id 56951-1 Tuft, oval 4 x 3 m, orientert NØ-SV ca. Mulig tuft, vises som en inngravning i strandvullen. Ligger i skrånende terreng slik at den er inntil 0,7 m dyp i forhold til terrenget i bakkant, men bare ca 0,2 m dypere enn terrenget forkant. Den er litt ujevn, og i Ø-enden er den noe dypere enn i V-enden. Det ligger det en stor stein inni tufta, i bakkant, men den kan godt ha ruset ned for det er et sprøtt fjell på oversiden. Det hele er lyngkledd, mens mye av området rundt er nakent.

Et alternativ tolkning til tuft er at dette har vært et stort kjøttgjemme, men jeg holder en knapp på tuft.

Id 56951-10 Steinoppmuring, rektangulær, 1,3 x 1 m og ca 0,3 m høy. Orientert NV-SØ. Den er tydelig murt opp av heller, men også noen tykkere steiner, opp til 30-40 cm i tverrmål. Det ligger en del steiner inni også. Det kan virke som midten har falt sammen, nedi rektangelet. Til dels bevekst med lyng og mose. På steinene er det litt navlelav og relativt mye kartlav, opptil femkronersstørrelse. Rundt oppmuringen vokser det lyng i en oval på ca 3 m i diameter, utafør der er et område med naken strandvoll.

Ikke godt å si om dette har vært et ildsted eller en grav. Størrelsen passer best til et ildsted, mens oppmuringen minner om en grav. Det jeg kjenner til av slike gravkammer (urgraver) ble imidlertid murt under overflata og ikke oppå jorda.

Datering: Eldre enn 100 år.

Merknad: Lavveksten gjør at jeg tror denne er ganske gammel. Det kan godt være at den går tilbake til middelalderen. Jernaldergrav som det er beskrevet som i ØK-registreringen, mener jeg er tvilsomt.

Id 56951-12 Grop, ca 1,5 m diameter, ca 0,4 m dyp. Viser som en grop i rullesteinsstrandvoll. Steinene er veldig overgrodd av kartlav overalt. Store felt på sidene og nede i bunnen også.

Dette kan kanskje ha vært et kjøttgjemme. Den store lavveksten viser at den må ha en ganske høy alder og ha vært eksponert lenge.

Like mot NV ligger noen steiner samlet, men det er lite struktur i det.

Id 56951-16

Beskrivelse endret til:

Rektangulært, steinsatt ildsted. Foreslått som offerbål. Det ble funnet gjenstander, bla. bronseblikk. Det ble også funnet beinrester av lam i ildstedet under utgravningen i 1993.

Dokumentasjon: Opprinnelig enkeltminnegeometri er endret og flyttet ca 30 m mot V. Etter at lokalitetsgeometrien ble utvidet mot NV, ligger enkeltminnet nå innenfor området.

Observasjon: Ca 2 m SSØ for ildstedet Audhild Schanche har gravd i 1993, ligger det mange store steiner, 60-70 cm x 30- 50 cm. En del av dem er skarp i kantene så de er helt klart flyttet hit til strandvullen. Tre meter S for dem igjen, ligger det også noen steiner som helt klart er flyttet dit. Steinene ligger litt spredt og ikke i noe mønster. Jeg vil anta at det her har vært noen eldre graver på samme plass som har vært dekket med steiner og jord og at jorda seinere er erodert bort.

Id 230642 – Kort steingjerde oppfor Noaidegieddi

Steingjerde, 5,5 m x, 0,6 m og 0,3-0,5 m høyt. Orientert NV-SØ. Det er en åpning på midten på 07-0,8 m. Gjerdet er murt opp av en del lange, flate steiner ytterst og så mer kuppelstein innerst ved fjellveggen (SØ). Det ligger en del steiner på bakken på øversiden av gjerdet. Gjerdet rauter litt sammen innerst ved fjellveggen, og virker litt mindre forseggjort der. Bevekst med kartlav på små områder. Det går en sti gjennom åpningen i gjerdet.

Det merkelige med gjerdet er jo at det er så kort. Kanskje noen tenkte å bygge et gjerde over et området, men så ombestemte de seg?

Datering: Uviss tid. Det er veldig vanskelig å anslå alderen på gjerdet. Det kan være fra første halvdel av 1900-tallet, selv om jeg tror det er noe eldre. Det kan være 3-400 år gammelt. Samtidig tror jeg ikke det kan være særlig eldre enn det, ettersom steinene jevnt over er lite bevekst med kartlav. Delen av gjerdet som ligger lengst ut fra fjellet (i NV), kan virke å være litt eldre enn delen inn mot fjellveggen.

Tilstand: TG1

Id 230643 – Steinlegning oppfor Noaidegieddi

Steinlegning, omtrent rund, ca 2 m i diameter. Bygget opp av liggende, flate steiner, opp til 30 cm i tverrmål. Steinlegningen er halvveis overgrodd med lyng og ikke veldig godt synlig. De steinene som er godt synlig, har lite lavvekst. Når man trør på steinene, er de er de litt løse.

Datering: Eldre enn 100 år. Det at noen av steinene virker løse, kan kanskje tyde på at samlingen ikke er så veldig gammel. Samtidig vil jo mindre steiner, som det her er snakk om, virke løsere enn større steiner (om de ikke sitter fast i løsmasse). Det tar jo også litt tid for steiner å dekket til med lyng i et tørt område.

Tilstand: TG1, Inntakt.

Merknad: I strandvollen, ca 2 m mot NV, var det to klare, tydelige groper, ca 1,5 m i diameter. Dette kan ha vært kjøttgjemmer, men de ble ikke registrert i denne omgang.

Id 7764 – 18 hustufter Bakkejord (Noaidegieddi) (tidligere reg.-endret)

(* Ikke endret fordi det ville bety at jeg måtte ha gjort hele registreringen på nytt. Valgte i stedet for å legge inn beskrivelser av det jeg så, og dette havnet under fanen Observasjon.)

Observasjon: På lokaliteten sies det å være 18 kvadratiske hustufter med avrundede hjørner, 4 x 4 m. Dette er nok en sterk forenkling. Bl.a. så eg helt i SSØ-enden av lokaliteten en sannsynlig tuft, 16 x 12,5 m, orientert Ø-V. Denne vises som en forhøyning i terrenget. Det er to fordypninger i forhøyningen og den er noe høyere på midten. Antydning til voll rundt hele, ca 0,2-0,3 m. høg. Vollen er veldig ujamn. I nerkanten er det høg voll i V-enden, mens i Ø er det bare en stor haug.

Tufta er gressskledt med einerkjerr i den vestre halvdel. Forhøyningen ser ikke ut til å passe inn i landskapsformene og virker derfor å være påførte masser.

Vegg i vegg med denne, i NØ-hjørnet, er det en forsenkning som godt kan være en yngre steinaldertuft. Den store tufta er i så fall bygget oppå st.a. tufta.

I nordlig kant, ca midt i feltet, ligger det en oval tuft, ca 5 x 4 m, orientert Ø-V. Viser seg som en stor grop i terrenget, 0,7 m dyp. Gropen skyldes til dels at det har vært hentet ut masser her i nyere tid. Men i nerkanten, mot S er det en voll ca 0,4 m høg og det er noe som kan være en inngang på midten. Det ligger noe stor stor stein i vollen. Man kan også se at vollen danner et slags hjørne 0,3-0,4 m høg i S. Det er imidlertid ingen god avslutning oppover i bakkant (mot N). Foruten i deler av gropa, er tufta er gressbevokst.

I bakkant av tufta kan man i området der det har vært gravd ut masser, se et svart jordlag eller kulturlag ca 20 cm under overflata. Det er noe trekullbiter i det svarte laget. Eg tror ikke trekullaget hører til tufta, men heller til steinalderaktiviteten i området. Hele området er jo et aktivitetsområde med masse tufter.

Dette ser ikke ut som st.a. tuft. Kantene er for skarpe og tufta er ikke samme størrelse. Kanskje kanskje kan det være en tuft fra 1700-tallet evt. middelalder.

Merknad: Det går et 4-hjulingsspor gjennom lokaliteten i den vestre delen. Jeg tror ikke den treffer på noen av tuftene.

Id 59971 – Kulturlagsområde, Bakkejord (Noaidegiedddi) (tidligere reg. -endret)

(*La inn tillegg under 'Beskrivelse')

Tillegg 2015: I N-enden, på midten av lokaliteten, ligger det en sansynlig gammetuft, 9 x 7 m

or Ø-V. Viser seg som en kraftig forsenkning i terrenget med voller omkring. Vollene er veldig kraftige ca 0,5 m høye og 2 m breie i Ø, N og S. I V er det mer utydelig voll. Det ligger noen jorddunger i V-enden. Tufta er gressbevokst over det hele, også med en del ildtuer.

Tufta ligger bare noen meter fra grunnmuren på Noaidegieddi og kan være skadet av nyere aktivitet, spesielt i V-enden. Masser som er tatt ut fra den to meter dype kjelleren kan jo ha vært lagt i dette området.

Tradisjon/historikk: Jan Isaksen, Dunvika, forteller at grunnmuren like ved er restene etter gjenreisingshuset til Henrik Henriksen.

Id 230654 – Hustuft m «pipe», Noaidegieddi

Hustuft, rektangulær, 8 x 6 m (orientert Ø-V). Murt opp av ganske flate, muligens tilhogde stein. Tufta har to rom. I NV er det en forhøyning. Det kan se ut som det her har vært en grue eller lignende. Mot N ligger det i tre meters lengde, steiner på bakken i rekke og rad. Kan se ut som restene etter en pipe som har falt ned. Det ligger også et lite jernrør i «rota» av den nedfalte pipa. I SV-enden av tufta er det mye mer torv. Ligger torv i en haug. Det vokser mye gress her. Kan kanskje ha vært en gammedel av tufta her. Mot V går det noe på skrå ned, noe som kan se ut som en liten lembru. I V-enden vokser det kartlav opp til 5 kr størrelse på steinene.

Kan dette har vært det tidligere huset til Henrik Henriksen? Han bygget jo (flg. Jan Isaksen, Dunvik) gjenreisingshuset, som det er en tydelig mur etter noe nærmere sjøen.

Datering: Eldre enn 100 år.

Merknad: Pipa og jernrøret tyder på at vi er kommet inn på 1900-tallet, i alle fall i husets siste bruksfase.

Tilstand: TG2. Moderat tiltaksbehov, KG1-Små konsekvenser.

Beskrivelse: Det går et 4-hjulingsspor like ved hjørnet av hustufta og det skjemper sikringssonen.

Id 230659 - Hustuft, Noaidegieddi

Rektangulær tuft, 7,5 x 5,5 m (Orien NØ-SV.) Viser seg som en forsenkning i terrenget med voller rundt. Vollen er ca 1 m brei og opp til 0,4 m høg. I SV mangler det voll. Litt innfor vollene er det en 0,2 m brei grøft som følger vollen i et kvadrat. Dette «grøftekvadratet» er på 5 x 3,5 m. Tufta er gresskledd.

En mulig tolkning av grøfta er at det her har ligget tømmerstokker, som senere er råtnet vekk. I så fall kan det ha vært snakk om en bygningsmåte med en laftet tømmerkasse, som det er murt torv rundt. S. E. Grydeland benevnte dette for «Kvæntuft» i sitt hovedfagsarbeide fra Kvænangen.

Merknad: Noen meter mot NV ligger det en grop som også kan være et kulturminne. Denne ble ikke registrert.

Datering: Eldre enn 100 år.

Merknad: De relativt «utflytende» vollene gjør at denne temmelig sikkert må være over 100 år. Også type tuft peker på eldre enn 100 år.

Id 230660 - Hustuft, Noaidegieddi

Hustuft, ca 7 x 7 m, Viser som en forsenkning i den opprinnelige strandvollen. Ikke tydelig markert. I selve tufta går den grøfter langs tre av veggvollene. Grøftene er 4 x 4,5 m, orientert N-S. Langs den siste veggen er det ingen grøft. Et usikkerhetsmoment er at i SØ er det en stor forhøyning som ikke passer med bildet av en tuft. I tillegg er det en kraftig forhøyning inni tufta. Gressbevokst med en del ildtuer.

Dette er helt klart menneskeskapt formasjon. Det kan være en tuft som har blitt skadet ved senere aktivitet.

Datering: Eldre enn 100 år.

Merknad: De litt uklare strukturene gjør at tufta er vanskelig å datere. Det kan faktisk dreie seg om en tuft fra tidlig metalltid som er forstyrret av en senere tuft eller annen nyere aktivitet.

Terrengbeskrivelse: Gresskledd gammel innmark.

Id 230664 - Nausttuft Noaidegieddi

Mulig nausttuft, 14 x 6 m. Viser som to parallelle forhøyninger (voller) med en lang grop mellom. Vollene er 0,5-0,6 m høge og omkring 2 m breie. Gulvet ligger i noe varierende høyde, spesielt på midten hever gulvet seg og forstyrrer inntrykket av en nausttuft noe. Oppå den vestre vollen ligger den noen steiner, som ikke virker å høre til. Det er også noen ildtuer i NØ-hjørnet. Mangler voll i øverenden av tufta. Det er uansett lite sannsynlig at dette er naturformasjoner. Litt på øversiden er det noen jorddunger som kan ha med strukturen å gjøre. Tufta er gressbevokst.

Den nederste delen av denne er ca 2-3 meter høyere enn maks flomål, ca 4 moh på GPS.

Datering: Eldre enn 100 år.

Merknad: De relativt «utflytende» vollene gjør at denne temmelig sikkert må være over 100 år.

Tilstand: Inntakt. TG1.

Id 230680 – Steinlegning (grav?) N for Vapsgedden

Steinlegning, 5 x 1,5 m. Viser som flate og kubiske steiner med skarpe kanter, som dukker opp i et flygesandsområde. Steinene er flate og opp til 1 m lange. Steinene kan ikke ha ligget her da havet var her siden de ikke er slipt til av bølgene, slik andre steiner i området er. Det går en sti her over et gammelt «eide» akkurat gjennom området. Slitasjen fra stien har fjernet lyngen og gjort at steinene stikker fram fra sanda.

Ligger ca 120 m NNØ fra der jeg fant en jernbit (Id 230032). Jeg mistenker at også dette kan være påførte masser fra en grav. Plasseringen godt synlig på et gammelt «eide» minner om graver fra jernalder.

Datering: Jernalder-Middelalder.

Merknad: Det at noen av steinene liggert langt nede i sanden tyder på en ganske høy alder.

Tilstand: Intakt. TG2:

Merknad: Siden dette er et flygesands-/erosjonsområde, bør det vurderes hvorvidt det er fare for skader.

Id 230716 - Tre steinaldertuffer, Oappasgieddi øvre

Merknad: Ganske utrolig om disse ikke ble oppdaget da utgravinger foregikk på Id 115161, bare 10 til 30 meter unna.

Id 230716-K1 Hustuft, rektangulær ca. 5 x 4 m, orientert NØ-SV. Viser som en svak forsenkning i terrenget. Tufta er ca 0,2 m dyp, men mot bak-kanten (NV) blir den noe dypere. Det vokser litt blandede urter nede i bunnen, mens ellers i kanten og oppå vollen er det bare lyng. En del einer spesielt inne i V-delen.

Datering: Formen, nedgravningen og h.o.h. viser at det høyst sannsynlig er en steinaldertuft. Det er ca 20 m.o.h., så det er antakelig snakk om yngre steinalder (Møllers Isobase 22).

Id 230716-K2 Hustuft, oval ca. 4 x 3,5 m, orientert NØ-SV. Viser som en forsenkning i terrenget. Lite markert og ikke tydelig. Tufta er ca 0,1 m dyp i SØ, men mot øvre kant (NV) blir den betydelig dypere, inntil 0,4 m. Den har en liten voll i nedre kant. Tufta er ganske overgrodd med lyng og einerkjerr, og det gjør den vanskelig å få øye på.

Utfor vollen i S ligger strandvollen naken med steiner i dagen. Det ser ut til å være litt flere steiner enn naturlig, og en del virker å være sprukket på tvers. Kan være skjorbrent stein.

Datering: Formen, nedgravningen og h.o.h. viser at det høyst sannsynlig er en steinaldertuft. Det er ca 20 m.o.h., så det er antakelig snakk om yngre steinalder (jf. Møllers Isobase 22).

Id 230716 -K3 Hustuft, oval ca. 5 x 3 m, orientert NØ-SV. Viser som en forsenkning i skrått terreng. Lite markert, men tydelig. Tufta er ca 0,2 m dyp, men mot bak-kanten (NV) blir den

noe dypere. Den har en liten voll i nedre kant. Bevokst med en del einer i Ø, i midten og N-enden. Ellers er det gress, lyng, krøkebær etc.

I vest-delen kommer det et firehjulingsspor som krysser akkurat på kanten innafor vollen.

Datering: Formen, nedgravningen og h.o.h. viser at det høyst sannsynlig er en steinaldertuft. Det er ca 20 m.o.h., så det er antakelig snakk om yngre steinalder (jf. Møllers Isobase 22).

Tilstand: TG2.

Beskrivelse: I vest-delen kommer det et firehjulingsspor som krysser akkurat på kanten innafor vollen på tufta.

Dette er vel egentlig ikke hovedsstien utover, for den går lengre ned. Dette ser ut som et nyere spor som er laget.

Id 74846 – Grav, Gildenluokta (tidligere reg. lagt til geometri og endret beskrivelse)

Røys, 2,5 m lang x 1,3 m brei og 0,5 m høy. Stablet opp med steiner i forskjellig størrelse, noen er hodestore, noen er flate. Ligger inn mot grunnfjellet i NØ. Der er noen større heller stablet opp. På steinene vokser det noe navlelav og kartlav.

Opprinnelig registrering beskriver dette som en grav. Det kan muligens ha vært en grav. Røysa er ikke stor nok til å dekke et voksent menneske, men det kan jo ha vært et barn eller en markering av en grav.

Id 230718 - Steinlegning/røys Oappasgieddi

Steinlegning/røys, 1,5 x 1,2 m og 0,1 m høy. Orientert NV-SØ. Viser som mange flate heller som stikker opp av lyngen. Hellene er fra 20 til 50 cm i diameter og 2-3 cm tykke. De ligger litt lagvis oppå hverandre og overlapper hverandre. De er begrodd med navlelav og litt kartlav. Det vokser lyng inn fra alle kanter. Det er mulig at det ligger en grav under her.

Merknad: Røysa er med på skisse av Vapsgedden i Grydeland 1996, vedlegg 14.

Datering: Eldre enn 100 år.

Merknad: Typen kulturminne minner mest om en grav, og da er den i så fall minst flere hundre år gammel. Slik kulturminnet begynner å bli dekket til med lyng, tyder på at den i hvert fall er over 100 år.

Tilstand: TG1

Id 230019 - Haug vest for Skaga

Haug, rund, 6 m diameter og 0,4-0,5 m høg. Viser som en grønnere forhøyning i lyngen. Bevokst med krøkebærlyg. Litt gress og litt annet i SØ-delen.

Virker å kunne være påførte masser. Kan kanskje være en grav. Ligger ganske nært stien.

Datering: Jernalder-Middelalder.

Merknad: Dersom dette skulle være nyere enn 1537 ville jeg forventet klarere strukturer. Jeg kan heller ikke komme på hvilke type "nyere" kulturminne dette skulle være.

Id 18990 - Gravminne, Skaga (tidligere reg. la til geometri, ny beskrivelse og tilstand)

Grav ca 2 x 0,5 m orientert NØ-SV. Gravrommet ligger under en stor flat, noe skråstilt stein. Steinen er ca 3 m lang og 0,5 m tjukk. Hodeskallen og alle beina ligger nå i bunnen (S) av gravrommet. Hodeskallen ligger oppå beina og seiden ligger til venstre. Det vokser det et lite rognetre i det området der hodet må ha ligget tidligere. Den vokser litt under steinen og må bøye seg ut for å komme fram.

Grava var helt murt igjen med flere hellesteiner stilt på høykant. Dette er antakelig gjort for at den ikke skal ses fra stien som går like forbi. Jeg murte igjen med steiner med lav på, som var enda mindre synlige.

Jan Isaksen, Dunvika forteller at da de fant grava så de først en hodeskalle med bakhodet til. Det sto en stein foran grava og da de fløtta på den, kunne de se resten av skjellet nedover og at det var toilla inn i never.

Tilstand TG 2: I følge Jan Isaksen skal det være tatt materiale fra grava ut til datering. Grava har også vært vist fram til studenter og andre. Berøringer og besøk over lang tid har sannsynligvis fått hodeskalle og skjellertdeler til å gli nedover i gravrommet.

Det at hodeskalle og andre skjellertdeler har flyttet seg nedover i gravrommet, må kunne sies å være en skade. Måten beina ligger i dag er ganske tydelig lagt "til rette".

Oppbygging av heller foran inngangen til gravrommet er sikkert gjort fordi grava ligger sårbart til nært stien. Man kan frykte tap av skjellertdeler eller den lille seiden.

Id 230055 – Kulturlagsområde, Skaga

Bosetningsspor /kulturlagsområde, Skaga. ca. 18 x 12 m. Vises som forhøyninger og forsenkninger i terrenget. Det er en dunge i NV og en kraftig voll i NØ og på midten og nede langs V-siden er det en kant hele veien. Det ser ut som det er gravd og tatt ut masse både her og der. Oppe i NV er det noen steiner som ser ut som de er tilført. Det kan være fundamentet til et hus eller kanskje også en grav. Så går det noen voller, kanter i nedre del av området i tillegg. Det kan være snakk om at det er 4-5 tufter i området. Men det kan være kanskje være snakk om en mangeromstuft også. Området er gresskledd. Området ligger ca 10 meter sør-øst for hus Ivar Bjørklunds hus. I SV-enden, er det en tuft, men det er i følge Bjørklund bårstua som sto rett etter krigen.

Datering: Over 100 år. Kan også være middelalder.

Merknad: Det er dokumentert bosetning på gården langt ned på 1800-tallet, f.eks folketellingen 1865. Foruten tufta etter bårstua, virker det ikke å være mye inngrep i marka

som er fra 1900-tallet. Jeg regner det som temmelig sikkert at i alle fall noen av strukturene i området er over 100 år. Kanskje kan noen strekke seg tilbake til middelalder.

Id 230170 – Gammetuft, Skaga

Gammetuft, rektangulær, 12 x 7 meter, med avrundede hjørner. Har tydelige voller, som er 40-50 cm høye og opp til 1,5 meter brei. Tufta er tydeligst i Ø. Lengst mot V eller VNV er den litt mer utflytende, litt mer dunger og tuete, men det ser ut som påførte masser her også. Tufta ser da ut som den er todelt, Den ene delen i Ø på ca 7 x 6 meter og den andre ca 5 x 6 meter. Det kan se ut som det er en veggvoll mellom de to mulige rommene og en gang imellom dem.

Det er laget grøft på østsiden og nordsida, og rundt hele veggen. Veldig tydelig og kraftig voll rundt.

Datering: Over 100 år. (17-1800-talls). Merknad: Med såpass kraftige veggvoller og likevell relativt beskjeden høyde, er det usannsynlig at tufta er mindre enn 100 år. Formen/typen er som tufter fra 17-1800-tallet.

Tilstand: TG1

Id 229194 Grav, Gáibenes

Grav, ca 1,2 x 0,6 m. Orientert Ø-V. Viser ved at noen steinheller står reist litt opp mot berget. På nært hold kan man se noe bein mellom steinene. I nedre kant (SØ) kan man se et stykke tre stikke fram mellom steiner. Når man løfter på to av de innerste/øverste steinhellene (lagt ovenpå hverandre), kommer det fram et stykke never, ca 30 cm langt, og en mindre bit. Under det kan man se en underkjeve fra et voksent menneske, deler av en hodeskalle og en del andre bein. Det ligger også et par biter av treverk der.

Grava ligger under et bergframspring på ca 0,4-0,5 m, i et lite skar som vender mot NV. Høyden på framspringet er ca 0,5 meter. Steinhellene er 30 - 50 cm i tverrmål. Steinene er begrodd med litt kartlav, ellers vokser det gress på bakken. De skråstilte hellene fordeler seg på to steder, i NV og SØ. Mellom dem er det et tomrom uten reiste heller. Det ligger imidlertid to større steiner like ved og SØ for grava. Det er godt mulig at disse har ligget over grava tidligere.

Framspringet som grava ligger under, er veldig lite. En så «framskutt» plassering er ganske spesielt sammenlignet med andre graver på Spildra som ligger langt inne i hulrom eller er godt dekket av store steiner. Plasseringen gjør at grava ligger værhardt til. Det er litt rart at den er såpass godt bevart som den er under disse omstendighetene. Kanskje tyder det på at alderen ikke er så høy?

Grava ligger bare 80 m SV for huset ytterst på Gáibeneset og ble funnet da en av de som er derfra ville vise hvor de hadde holdt seg til under/etter krigen. Han kjente visstnok ikke til

grava fra før.

Datering: Eldre enn 100 år.

Tilstand: Intakt

TG2 – Moderat tiltaksbehov. KG1 – Små konsekvenser.

Årsak: Naturprosesser

Id 67494 - Haug/groplokalitet, Spildra

Slettet, flyttet. Ny Id 230252

Id 38557 – Gravminne, Nymoen/Bakkejord

Slettet. Ny Id 230487 (til dels).

Id 38558 – Gravminne, Nymoen/Bakkejord

Slettet, ny Id 230287, 230288 og 230613

Id 38559 – Gravminne, Nymoen/Bakkejord

Slettet, flyttet. Ny Id 230261